

NIBUD-Een Vandaag-onderzoek naar armoede

Doel

Armoede is geen eenduidig begrip. Armoede wordt vaak gemeten via een inkomensgrens: iedereen met een inkomen beneden die grens is arm, iedereen er boven is niet arm. Vervolgens is er dan de discussie hoe hoog die inkomensgrens moet zijn. Belangrijk bij die discussie over de armoedegrens is wat je met dat inkomen moet kunnen doen. Wat vinden we in Nederland noodzakelijke goederen of diensten die iedereen zou moeten kunnen aanschaffen?

In de enquête van Een Vandaag wordt armoede gemeten naar inkomen en naar uitgaven. De belangrijkste vraag is: wat vindt u noodzakelijke goederen en diensten die iedereen in Nederland zou moeten kunnen aanschaffen? Met andere woorden: als iemand deze goederen en diensten niet kan kopen, kan hij als arm beschouwd worden.

Daarbij is tevens van belang of arme huishoudens anders reageren dan niet-arme huishoudens. Daarom meten we of de deelnemers arm zijn of niet. We kunnen dit niet objectief meten (dan zou je het echte inkomen moeten meten), maar wel subjectief. Daarom is de vraag gesteld: 'Vindt u zichzelf arm?' Bovendien is gevraagd naar het netto inkomen per huishouden én naar het netto inkomen dat men minimaal noodzakelijk vindt om van rond te komen. Een vergelijking van beide bedragen kan ook inzicht geven in hoe mensen armoede beleven.

Uiteindelijk zou op basis van de antwoorden uit de enquête een nieuwe armoedegrens vastgesteld kunnen worden.

Methode

Er is gebruik gemaakt van het Een Vandaag-onderzoekspanel. De panelleden kunnen via internet een vragenlijst invullen. De vragenlijst is aangekondigd in een mail op 17 april en heeft opengestaan tot 23 april. In totaal hebben 23.264 respondenten de vragenlijst ingevuld.

Voor de analyses is gebruik gemaakt van de respondenten die zelfstandig een huishouden voeren. Jongeren die inwonen bij hun ouders, bewoners van studentenhuizen, woongroepen etc. zijn buiten de analyse gehouden.

Daarmee bleven 18.832 respondenten over. De data zijn herwogen naar geslacht, leeftijdsgroep, opleiding, provincie en politieke voorkeur.

Resultaten

Vindt u zichzelf arm?

Op de vraag of men zich zelf arm vindt, antwoordt 14,7% met ja. Er is duidelijk onderscheid naar gezinssamenstelling te maken. Van de paren zonder kinderen vindt 5% zich arm, van de paren met kinderen 19%, van de alleenstaanden 21% en van de alleenstaande ouders 44%.

Mensen die zichzelf arm vinden hebben over het algemeen minder bezittingen en minder financiële mogelijkheden dan huishoudens die zich niet arm vinden (zie tabel 1). Duidelijkste verschillen zijn te constateren bij dagelijks warm eten, huis warm stoken en nieuwe kleren. Ook recreatie-uitgaven als vakantie, uitgaan en lid van sportclub worden door mensen die zich arm voelen duidelijk minder gedaan.

Huishoudens die zich arm voelen hebben daarentegen vaker een huisdier. Ook rookt er in het huishouden vaker iemand dan bij huishoudens die zich niet arm voelen.

Tabel 1: Bezittingen en financiële mogelijkheden naar wel of niet arm voelen

bezitting			Totaal
	Niet arm	Arm	
Iedere dag warm eten	98%	54%	92%
Mobiele telefoon	94%	85%	92%
Vaste telefoon	89%	66%	86%
Woning warm stoken	95%	34%	86%
Auto	87%	43%	80%
Eens per maand uitgaan	78%	7%	67%
Lid worden sport- of hobbyclub	77%	6%	66%
Op vakantie	74%	7%	62%
Elk jaar nieuwe kleren	64%	18%	57%
DVD-recorder	59%	38%	56%
Vaatwas-machine	60%	31%	55%
Huisdier	49%	64%	51%
Krantenabonnement	48%	9%	41%
Rookt iemand?	37%	63%	40%
Bezoekt voedselbank	0%	12%	2%

Tabel 2: Bezittingen en financiële mogelijkheden naar zich arm voelen per gezinssituatie

bezitting	alleenstaande		Paar zonder kinderen		Paar met kinderen		Alleenstaande ouder	
	niet arm	arm	niet arm	arm	niet arm	arm	niet arm	arm
	Vaste telefoon	78%	72%	92%	74%	94%	58%	84%
Mobiele telefoon	92%	80%	94%	82%	94%	92%	94%	84%
DVD-recorder	50%	38%	63%	45%	60%	38%	50%	31%
Vaatwas-machine	39%	13%	62%	41%	76%	47%	58%	25%
Krantenabonnement	32%	11%	57%	20%	45%	3%	28%	5%
Huisdier	35%	47%	47%	55%	63%	86%	65%	56%
Rookt iemand?	29%	44%	35%	59%	44%	85%	48%	55%
Elk jaar nieuwe kleren	87%	11%	64%	9%	72%	10%	53%	33%
Woning warm stoken	91%	48%	98%	46%	96%	19%	79%	27%
Eens per maand uitgaan	80%	12%	82%	6%	71%	1%	51%	13%
Lid worden sport- of	75%	8%	81%	5%	74%	2%	57%	16%

hobbyclub								
Iedere dag warm eten	95%	49%	100%	72%	99%	53%	89%	51%
Bezoekt voedselbank	0%	3%	0%	1%	0%	27%	0%	8%
Auto	65%	45%	92%	66%	96%	33%	79%	44%
Op vakantie	65%	7%	80%	6%	72%	5%	45%	12%
N	3595	998	7383	392	4272	1065	327	316

Gevraagd of een bepaald artikel of dienst voor iedereen noodzakelijk is, blijken er verschillen op te treden tussen huishoudens die zich arm voelen en huishoudens die zich niet arm voelen. Respondenten die zich niet arm voelen, vinden over het algemeen de genoemde artikelen en diensten minder vaak noodzakelijk dan armere huishoudens. Het gegeven dat arme huishoudens graag hetzelfde willen bezitten als rijkere huishoudens (en dit om die reden als noodzakelijk beschouwen), kan hier een rol spelen. Het kan ook zo zijn dat de andere huishoudens zich moeilijk kunnen voorstellen wat het betekent om zonder het artikel te kunnen leven.

Tabel 3: Noodzaak naar wel of niet arm voelen

bezitting	Niet arm	Arm	Totaal
Woning warm stoken	98%	98%	98%
Iedere dag warm eten	95%	95%	95%
Vaste telefoon	69%	70%	69%
Lid worden sport- of hobbyclub	67%	59%	66%
Elk jaar nieuwe kleren	57%	67%	58%
Op vakantie	28%	45%	31%
Eens per maand uitgaan	25%	37%	28%
Mobiele telefoon	20%	30%	21%
Huisdier	20%	32%	22%
Krantenabonnement	20%	18%	19%
Auto	14%	24%	15%
Iemand rookt	7%	14%	8%
DVD-recorder	2%	5%	2%
Vaatwas-machine	1%	4%	2%

Tabel 4: Noodzaak naar zich arm voelen per gezinssituatie

bezitting	alleenstaande		Paar zonder kinderen		Paar met kinderen		Alleenstaande ouder	
	niet arm	arm	niet arm	arm	niet arm	arm	niet arm	arm
Woning warm stoken	97%	98%	99%	99%	98%	100%	100%	94%
Iedere dag warm eten	92%	96%	96%	95%	96%	99%	97%	83%
Lid worden sport- of hobbyclub	74%	74%	65%	71%	68%	34%	57%	79%
Vaste telefoon	67%	78%	70%	77%	70%	62%	69%	65%
Elk jaar nieuwe kleren	55%	78%	52%	69%	64%	58%	63%	62%
Eens per maand uitgaan	36%	55%	22%	33%	22%	19%	36%	42%
Op vakantie	28%	41%	30%	50%	26%	46%	33%	46%
Mobiele telefoon	27%	28%	18%	43%	16%	20%	22%	49%
Huisdier	21%	42%	19%	49%	21%	17%	32%	31%
Krantenabonnement	18%	24%	23%	28%	15%	7%	24%	20%
Auto	9%	19%	15%	50%	17%	17%	10%	28%
Rookt iemand?	8%	26%	6%	11%	6%	5%	10%	10%
DVD-recorder	3%	3%	2%	3%	1%	6%	2%	15%
Vaatwasmachine	1%	2%	1%	2%	1%	5%	6%	8%

Voor de mensen die zich arm voelen is er een aantal zaken die door paren met kinderen minder noodzakelijk worden bevonden dan gemiddeld; dit geldt bijvoorbeeld voor lidmaatschap van een sport- of hobbyclub, eens per maand uitgaan, een huisdier of een krantenabonnement. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door het hebben van kinderen. Alleenstaande ouders scoren hier immers weer hoger. Blijkbaar is in een "compleet" gezin de noodzaak voor genoemde zaken minder aanwezig, dan bij een eenouder gezin.

Voor arme alleenstaande ouders geldt zelfs het omgekeerde; zij vinden bepaalde zaken noodzakelijker dan gemiddeld. Dit is het geval voor het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub, de mobiele telefoon, de dvd-recorder en de vaatwasmachine.

Ook de arme paren zonder kinderen vinden bepaalde artikelen noodzakelijker dan anderen. Dit geldt voor de auto, een huisdier, een krantenabonnement en het op vakantie kunnen.

Wat zijn nu de belangrijkste invloeden waardoor mensen zich arm voelen. In een multivariate analyse zijn de invloeden gecombineerd onderzocht. Belangrijkste verschillen tussen zich arm voelenden en zich niet arm voelenden liggen bij het warm kunnen stoken, warm eten, het lid kunnen worden van een sport- of hobbyclub en het kunnen uitgaan. Ook het niet goed kunnen rond komen is (natuurlijk) een belangrijke factor. Zie de tabel voor een overzicht.

Tabel 5: Invloeden op zich wel of niet arm voelen

	Voelt zich arm?
Hoger inkomen	-
Alleenstaande ouder	+
Goed rondkomen	--
Bezit vaste telefoon	-
Bezit mobiele telefoon	-
Bezit DVD-recorder	-
Bezit computer met internet	-
Bezit vaatwasmachine	-
Bezit krantenabonnement	+
Bezit huisdier	-
Rookt iemand?	+
Koopt nieuwe kleren	-
Woning warm kunnen stoken	--
Basisverzekering ziektekosten	Geen invloed
Kunt u uitgaan	--
Kunt u lid worden van een sport- of hobbyclub	--
Kunt u iedere dag warm eten	--
Bezoekt u voedselbank	+
Auto	-
Kunt u op vakantie	Geen invloed
Leeftijd	-
Koopwoning	-
Opleiding	-

Netto inkomen

Er is de respondenten gevraagd het netto inkomen van hun huishouden in te delen in een inkomensklasse. Hoewel het hier natuurlijk gaat om een eigen inschatting van het inkomen en het begrip "netto inkomen" voor veel uitleg vatbaar is, geeft het wel enigszins het inkomensniveau weer.

Een armoededefinitie is die van de beleidsmatige grens. Deze beleidsmatige grens is afhankelijk van het sociaal minimum en is bepaald op 105% van het inkomensniveau dat hoort bij een bijstands- of AOW-uitkering. We hebben deze grenzen per gezinssituatie benaderd. Bij alleenstaanden ligt deze grens op inkomens tot 900 euro, bij alleenstaande ouders op 1100 en bij paren op 1200 euro in de maand. Op basis daarvan zou 12,7% van de respondenten als arm gecategoriseerd kunnen worden. Dit is iets hoger dan het SCP die op basis van CBS-gegevens vindt in het Armoedebericht 2006 (10% in 2004). Dit geeft des te meer aan dat de percentages uit deze enquête hier niet zo veel zeggen.

Als we kijken naar de bezittingen, dan blijkt ook hier dat huishoudens met een laag inkomen over het algemeen minder bezittingen hebben dan huishoudens met een hoger inkomen. Huisdieren zijn ook hier de uitzondering, evenals het feit dat er in huishoudens met een laag inkomen vaker een gezinlid rookt.

Tabel 6: Bezittingen en financiële mogelijkheden naar laag inkomen

Bezitting	Geen laag inkomen	Laag inkomen	Totaal
Iedere dag warm eten	97%	57%	92%
Mobiele telefoon	93%	85%	92%
Vaste telefoon	87%	76%	86%
Woning warm stoken	92%	46%	86%
Auto	85%	40%	80%
Eens per maand uitgaan	73%	19%	66%
Lid worden sport- of hobbyclub	73%	15%	66%
Op vakantie	70%	12%	62%
Elk jaar nieuwe kleren	61%	25%	56%
DVD-recorder	58%	35%	55%
Vaatwas-machine	59%	32%	55%
Huisdier	49%	62%	51%
Krantenabonnement	46%	10%	41%
Rookt iemand?	38%	55%	40%
Bezoekt voedsel- bank	2%	3%	2%
<i>N</i>	<i>16010</i>	<i>2968</i>	<i>18978</i>

Tabel 7: Bezittingen en financiële mogelijkheden naar laag inkomen per gezinssituatie

bezitting	Alleenstaande		Paar zonder kinderen		Paar met kinderen		Alleenstaande ouder	
	niet laag	laag	niet laag	laag	niet laag	laag	niet laag	laag
Vaste telefoon	79%	72%	91%	85%	87%	80%	86%	71%
Mobiele telefoon	91%	83%	94%	82%	94%	93%	97%	83%
DVD-recorder	50%	37%	64%	37%	59%	23%	42%	49%
Vaatwasmachine	37%	18%	62%	32%	71%	61%	65%	13%
Krantenabonnement	31%	11%	57%	21%	41%	5%	24%	5%
Huisdier	35%	50%	46%	54%	65%	89%	59%	52%
Rookt iemand?	31%	39%	36%	56%	47%	83%	49%	43%
Elk jaar nieuwe kleren	54%	25%	62%	32%	65%	10%	56%	40%
Woning warm stoken	89%	49%	96%	76%	89%	24%	78%	38%
Eens per maand uitgaan	60%	5%	80%	31%	64%	2%	55%	22%
Lid worden sport- of hobbyclub	69%	21%	80%	24%	66%	5%	61%	8%
Iedere dag warm eten	92%	54%	99%	92%	98%	34%	87%	60%
Bezoekt voedselbank	1%	1%	0%	2%	5%	4%	1%	7%
Auto	68%	27%	91%	72%	90%	37%	79%	36%
Op vakantie	62%	9%	78%	33%	65%	5%	50%	3%

Tabel 8 : Noodzaak bezittingen naar laag inkomen

bezitting	Geen laag inkomen	Laag inkomen	Totaal
Woning warm stoken	98%	99%	99%
Iedere dag warm eten	95%	94%	95%
Vaste telefoon	68%	79%	69%
Lid worden sport- of hobbyclub	66%	64%	66%
Elk jaar nieuwe kleren	58%	61%	58%
Computer met internet	54%	75%	57%
Op vakantie	31%	30%	31%
Eens per maand uitgaan	26%	36%	28%
Mobiele telefoon	20%	32%	22%
Huisdier	21%	29%	22%
Krantenabonnement	20%	17%	20%
Auto	15%	22%	15%
Iemand rookt	7%	11%	8%
DVD-recorder	2%	5%	2%
Vaatwas-machine	1%	4%	2%

Tabel 9: Noodzaak bezittingen naar laag inkomen per gezinssituatie

bezitting	Alleenstaande		Paar zonder kinderen		Paar met kinderen		Alleenstaande ouder	
	Niet laag	Laag	Niet laag	Laag	Niet laag	Laag	Niet laag	Laag
Inkomen	Niet laag	Laag	Niet laag	Laag	Niet laag	Laag	Niet laag	Laag
Woning warm stoken	97%	99%	99%	99%	98%	100%	98%	97%
Iedere dag warm eten	94%	89%	96%	94%	96%	100%	87%	95%
Lid worden sport- of hobbyclub	70%	76%	65%	67%	65%	33%	71%	90%
Vaste telefoon	67%	76%	70%	73%	66%	86%	61%	78%
Computer met internet	54%	69%	55%	62%	53%	88%	54%	82%
Elk jaar nieuwe kleren	55%	81%	53%	57%	67%	30%	57%	73%
Eens per maand uitgaan	40%	43%	22%	30%	21%	18%	33%	56%
Op vakantie	31%	26%	31%	41%	32%	17%	42%	47%
Mobiele telefoon	24%	39%	19%	23%	16%	22%	23%	42%
Huisdier	23%	38%	20%	30%	21%	15%	28%	30%

Krantenabonnement	18%	23%	24%	23%	14%	6%	25%	16%
Auto	9%	19%	15%	36%	18%	14%	11%	23%
Rookt iemand?	11%	15%	6%	12%	6%	4%	7%	10%
DVD-recorder	3%	2%	2%	1%	1%	8%	2%	12%
Vaatwasmachine	1%	2%	1%	1%	2%	6%	7%	6%

Vergelijking arm voelen en netto inkomen

Wanneer we een vergelijking maken tussen de mensen die zichzelf arm vinden en de mensen die hebben aangegeven een laag inkomen te hebben, ontstaat het volgende beeld: Van de groep met een laag inkomen voelt 62% zich arm en 37% niet. Er is dus duidelijk een verschil tussen een laag inkomen en het zich arm voelen. Dit verschil is het duidelijkst bij sociale activiteiten als lid kunnen zijn van een sportclub, uitgaan en vakanties: mensen die zich arm voelen blijken veel minder vaak sociaal actief dan mensen met een laag inkomen.

Tabel 10: Laag inkomen en arm voelen

	Laag inkomen	Geen laag inkomen
Voelt zich arm	62%	8%
Voelt zich niet arm	37%	92%
	100%	100%

Armoedegrens

Vervolgens is gevraagd welk inkomen men voor zijn eigen huishouden noodzakelijk vindt. Dit noodzakelijke inkomen relateren we aan het eigen inkomen en aan de gezinsgrootte. Dat wil zeggen hoe groter het gezin, des te meer inkomen men denkt nodig te hebben. Bovendien geldt er de *preference drift*, hoe hoger het eigen inkomen is, des te meer inkomen men denkt nodig te hebben.

Op basis van de antwoorden van alle respondenten kunnen we dan voor de verschillende gezinsgroottes kijken bij welk inkomen het noodzakelijk geachte inkomen gelijk is aan het werkelijke inkomen.

De resultaten van deze analyse zijn als volgt.

Alleenstaanden: 1250 euro; tweepersoonshuishoudens 1400 euro, 3 persoonshuishoudens 1525 euro, 4-persoonshuishoudens 1625 euro.

Dit ligt dus hoger dan de huidige grens.

Oorzaak en bestrijding van armoede

Van de ondervraagden denkt 20% dat armoede vooral ligt aan de persoon zelf, 16% vindt het vooral de schuld van de maatschappij en 59% denkt dat even veel bij de persoon als bij de maatschappij ligt.

Doet de politiek voldoende om de armoede te bestrijden? 3,4% vindt dat de politiek te veel doet, 26,3% vindt dat de politiek voldoende doet, 64,5% vindt dat de politiek te weinig doet. 5,9% heeft ten slotte geen mening.

Natuurlijk vinden de respondenten die zich arm voelen vaker dat de politiek te weinig doet (96,2%).

Opvallend is verder dat ouderen vaker vinden dat de overheid genoeg doet dan jongeren (53% van de ouderen vindt dat).

Naar politieke voorkeur zijn duidelijke verschillen te constateren. Aanhangers van de linkse partijen vinden in grote meerderheid dat de politiek te weinig doet. Van de PvdA-stemmers vindt 81% dat, van de SP-stemmers 90%, en van de Groen Links-stemmers 82%. Bij CDA (35%) en VVD (30%) ligt dat duidelijk lager. Christenunie (63%) en PVV (65%) nemen een tussenpositie in.

Conclusies

Het Nibud stelt zogenoemde minimum-voorbeeldbegrotingen op, waarin wordt aangegeven wat een bepaald huishouden minimaal nodig heeft voor onvermijdbare uitgaven. Wat daarna nog van het inkomen resteert is als een restbedrag opgenomen. De uitgaven uit het restpakket zijn niet voor iedereen noodzakelijk en er is een keuzemogelijkheid.

De goederen en diensten die zijn uitgevraagd in de Een Vandaag enquête vallen in beide categorieën: het kan gaan om onvermijdbare uitgaven, zoals bijvoorbeeld voeding en kleding, terwijl andere uitgaven in het restpakket zijn ondergebracht (bijvoorbeeld een huisdier of vakantie).

Uit het onderzoek van Een Vandaag is gebleken dat mensen die zichzelf arm vinden over het algemeen minder bezittingen en minder financiële mogelijkheden hebben dan huishoudens die zich niet arm voelen. De duidelijkste verschillen deden zich voor bij dagelijks warm eten, het huis warm stoken en jaarlijks nieuwe kleren kunnen kopen. Mensen die zichzelf niet arm vinden kunnen zich dergelijke zaken vaker veroorloven dan diegenen die zich wel arm voelen.

Hierbij is het opvallend dat wanneer gekeken wordt naar de *noodzaak* van een bepaald artikel of dienst, bovengenoemde zaken juist erg hoog scoren. Zowel mensen die zich arm voelen als diegenen die zich niet arm voelen, geven qua noodzakelijkheid de volgende top drie: het warm kunnen stoken van de woning, het dagelijks warm kunnen eten en de vaste telefoon. Het jaarlijks nieuwe kleren kopen staat in dit rijtje op een vijfde plaats. De auto, vaatwasmachine en dvd-recorder scoren hier veel lager.

Blijkbaar is men het erover eens dat iedereen in Nederland in het bezit moet kunnen zijn van een goed verwarmde woning, warm eten en een vaste telefoon. Als iemand deze diensten of goederen niet kan aanschaffen, kan die persoon als arm worden beschouwd. Maar wanneer nu naar de feitelijke bezittingen en financiële mogelijkheden wordt gekeken, blijkt dat mensen die zich arm voelen vaker kiezen voor bijvoorbeeld een huisdier, een auto of zelfs een dvd-recorder dan voor het warm stoken van de woning. Met andere woorden, mensen zijn geneigd hun financiële middelen eerder aan te wenden voor zaken die door het Nibud zijn ondergebracht in het zogenoemde restpakket, dan voor kostenposten die als onvermijdbaar worden aangemerkt. Vanzelfsprekend is enige nuancering hier wel op zijn plaats: de keuze om bijvoorbeeld niet elke dag warm te eten om op die wijze geld te kunnen sparen voor andere zaken, hoeft niet direct te duiden op een ongezonde levensstijl. De vraag is of we het hier hebben over één maal per week een broodmaaltijd of over het structureel overslaan van de warme maaltijd.

Een andere opmerkelijke uitkomst van de enquête betreft de mogelijkheden tot sociale participatie, zoals een keer per maand uit kunnen gaan, lidmaatschap van een sport- of hobbyclub en het jaarlijks op vakantie kunnen gaan. Gemeten naar de noodzaak, blijkt dat dit door relatief veel mensen belangrijk wordt gevonden: ruim een kwart van de respondenten vindt het noodzakelijk om eens per maand uit te kunnen gaan (van de mensen die zichzelf arm voelen is dit zelfs bijna de helft) en tweederde vindt het lidmaatschap van een sport- of hobbyclub noodzakelijk.

Als we naar de daadwerkelijke uitgaven kijken, ontstaat een heel ander beeld. Ruim driekwart van de mensen die zichzelf niet als arm beschouwen, geeft aan de financiële middelen te hebben om op een van de genoemde manieren sociaal actief te zijn. Voor de mensen die zich wel arm voelen, gelden hele andere percentages: slechts zes tot zeven procent heeft hiertoe de

financiële mogelijkheden. Men kiest eerder voor materiële zaken zoals een dvd-recorder of een vaatwasmachine. Terwijl dergelijke apparaten qua noodzaak weer erg laag scoren: ongeveer 5% van de mensen die zich arm voelen vinden noemt deze artikelen als noodzakelijk voor ieder huishouden.

Overigens doet zich juist op dit aspect een opmerkelijk verschil voor tussen die mensen die zich arm voelen en de mensen die een laag netto inkomen hebben opgegeven. Binnen de laatstgenoemde groep ligt het percentage mensen dat aangeeft sociaal actief te zijn (veel) hoger dan de eerder genoemde zes tot zeven procent van de mensen die zich arm voelen. 16 procent van de mensen met een laag netto inkomen gaat jaarlijks op vakantie, 19% is lid van een sport- of hobbyclub en 26% geeft aan eens per maand uit te kunnen gaan. Deze bevinding lijkt te wijzen op een verband tussen sociale participatie en het gevoel al dan niet arm te zijn. Mensen die zichzelf arm voelen ontplooiën minder sociale activiteiten (zoals die in de enquête zijn opgenomen) dan mensen die een laag netto inkomen hebben. Uit deze cijfers valt de richting van deze relatie niet direct af te leiden: voelen mensen zich eerder arm als zij niet sociaal actief (kunnen) zijn of leidt het gevoel om arm te zijn ertoe dat mensen minder sociale activiteiten gaan ondernemen?

Gezien de uitkomsten van deze enquête zouden de voorlichtingsactiviteiten van het Nibud zich met name moeten richten op prioriteitstelling en keuzemogelijkheden van consumenten. Deze zouden bij zichzelf na moeten gaan welke uitgaven zij absoluut noodzakelijk vinden en hierop hun uitgavenpatroon baseren. Is het belangrijker om een dvd-recorder te bezitten dan de woning behaaglijk warm te kunnen stoken?

Sociale participatie vindt men belangrijk. Uit de Een Vandaag enquête komt een verband naar voren tussen het (kunnen) ondernemen van sociale activiteiten en het gevoel arm te zijn. Deze bevinding zou tot extra aandacht voor het sociale aspect binnen de voorlichtingsactiviteiten van het Nibud kunnen leiden.